

**Az Öko Fish kft Tarcfal 981/1 hrsz-ú telephelyén tervezett halnevelő és halfeldolgozó
üzem bemutatása**

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az Öko Fish Kft. (3915 Tarcfal, Kövesd út 10.) a saját tulajdonú Tarcfal 981/1 hrsz.-ú területen a tevékenységének bővítése céljából intenzív RAS rendszerű halnevelő telepet és halfeldolgozó üzemet kíván létesíteni részben önerőből, részben pályázati forrásból.

A technológia kidolgozásánál figyelembe lett véve a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Halászati Kutatóintézet által készített megvalósíthatósági tanulmány, az elérhető hazai és nemzetközi irodalom, valamint a tervekészítők tárgyi létesítmények tervezése és üzemeltetése során szerzett tapasztalatai is.

Hazánkban nagyon fontos a folyamatos ellátást biztosító RAS rendszerű haltenyésztés támogatása, ugyanis a hazai termelésű feldolgozott hal részaránya nem éri el a 30 %-ot. Ezen belül a fagyasztott termékekre a legnagyobb a kereslet. Hazánkban a haltermelés elsősorban tógazdaságokban folyik. A természetes vízi halászatból származó halak már nem biztosítják a halfeldolgozók alapanyag szükségletét.

Ezen ismeretek birtokában került megtervezésre Tarcfalon az afrikai harcsa tenyésztésére szolgáló korszerű technológia, amely a folyamatos számítógép vezérelt technológia mellett az alábbi követelményeket is maximálisan kielégíti:

- csekély vízigény a víz visszaforgatása nyomán
- kicsi környezeti terhelés, kevesebb környezetvédelmi szabályozás, gyors hatósági engedélyeztetés
- kis területigény a nagy halsűrűség megvalósításával
- telephely rugalmas megválasztása, mely a csekély víz- és területigény, valamint a minimális környezeti kihatás okán nem a termelés, hanem az értékesítés szempontjából is optimalizálható (felvevő piacok, feldolgozók közelsége)
- csökkenő takarmány költségek
- kiemelkedő biológiai biztonság, valamint az esetlegesen felmerülő problémák azonnali, hatékony kezelése, folyamatos monitorozás
- a termelési folyamat teljes kontrollja, tervezhető minőségi és mennyiségi eredmények
- később is könnyen módosítható, bővíthető, áthelyezhető rendszerek

A kutatások egyik fő iránya a haltenyésztési higiénia feltételei biztosításának korszerű, környezetvédelmi szempontból is elfogadható megoldásainak gyakorlati bevezetése.

Ezen ismeretek birtokában került megtervezésre az afrikai harcsa tenyésztésére szolgáló korszerű technológia.

A tervezés során új helyzetet teremtett az európai akvakultúrában a 2020. és 2021. évi COVID-19 járvány által kiváltott krízis is, amely élesen rávilágított az akvakultúra-ágazat és a haltermék-ellátás sebezhetőségére. Levonva ennek tanulságait, fontos szempont, hogy a jövőbeli stratégiák és operatív programok tervezésénél az ágazati fejlesztések olyan módon valósuljanak meg, ami hozzájárul az ágazat külső hatásokkal szembeni ellenálló képességének növeléséhez.

Az Ukrajnai harcok, a harcokban résztvevő országok mezőgazdaságban és az energiaszektorban betöltött világgpiaci részesedése az élelmiszer árak és a földgáz és kőolaj árának drasztikus növekedését okozta. Ennek kapcsán világossá vált a hazai élelmiszer termelés

sebezhetősége és a Magyarországon megtermelt alap élelmiszerek alacsony 36% -os feldolgozási szintjéből fakadó, az élelmiszer árakat jelentősen befolyásoló behozatal árfelhajtó hatása.

A szállítási láncok átmeneti megszakadása rámutatott a helyi ellátási láncok megőrzésének kiemelt fontosságára, ami ismét csak felértékeli az édesvízi akvakultúra lokális szerepét.

Magyarország az elsők között nyújtotta be az Európai Bizottsághoz a Közös Agrárpolitika (KAP) Stratégiai tervét. A hivatalos bizottsági jóváhagyást kihirdető uniós határozat 2022 második félévében jelenhet meg. Ennek tartalmát összetett szempontrendszer alapján – amelyben kifejezetten hangsúlyos az Európai Zöld Megállapodás és a környezeti célkitűzésekhez való hozzájárulás kérdése – az Európai Bizottság értékeli és hagyja jóvá.

A dokumentumot szakmai szervezetek és műhelyek, civil szervezetek bevonásával, a magyar érdekek mentén alkotta meg a szaktárca, két és fél éves előkészítést követően. Úgy állították össze, hogy annak segítségével a magyar vidék és agrárium kihasználhassa gazdasági lehetőségeit, a magyarok biztonságos élelmiszerellátása mellett magasabb szintű életszínvonalat, megélhetést, anyagi- és létbiztonságot teremtsen a mezőgazdaságban, az élelmiszer-előállításban és a kapcsolódó gazdasági ágazatokban dolgozóknak. A program fő célkitűzése a klímaváltozásból következő kihívásoknak mezőgazdasági termelésre gyakorolt hatásának csökkentése mellett a termés hozamok növelése, hosszú távon a feldolgozottsági szint európai átlagra növelése.

A haltermelés számára komoly kihívást jelent, hogy a halfogyasztás nem olyan egyenletesen alakul az év során, mint például a sertés- vagy a baromfi hús fogyasztás. Ennek egyik oka az, hogy a többi állati eredetű termékhez képest magasabb áron lehet hozzájutni a halhúshoz, amit talán még a fogyasztás-ösztönző kampányok sem tudnak teljesen kiegyenlíteni.

A halfogyasztás szezonálisának nem a haltermékek magas ára az oka, hanem elsősorban az évszázados hagyományok (a karácsonyi és húsvéti ünnepkörhöz kötődő halfogyasztás) és az ehhez alkalmazkodó termeléstechológia. Szerencsére az utóbbi években, nem utolsósorban a kiskereskedelmi láncok részéről jelentkező folyamatos igénynek köszönhetően, ezen a téren pozitív elmozdulás tapasztalható, a halellátás kezd kiegyenlítetté válni.

A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP 2021-2027) keretében Magyarországnak kb. 16,5 milliárd forint áll majd rendelkezésére a hazai halgazdálkodási ágazat fejlesztésére. Az 1. uniós prioritás célja a természetes vizek halállományának növelése, a vízfolyások ökológiai állapotának és a víz minőségének javítása, valamint az ágazat helyzetéről pontos képet adni tudó adatgyűjtési és ellenőrzési rendszer továbbfejlesztése. A 2. uniós prioritás célja a meglévő akvakultúra termelő és halfeldolgozó vállalkozások fejlesztése, versenyképességük növelése, új termelői bázisok és feldolgozók létrehozása.

A jelenlegi élelmiszer-fogyasztási szerkezet egészségügyi és környezetvédelmi szempontból fenntarthatóbbá tétele érdekében elengedhetetlen az édesvízi akvakultúra termékek fogyasztókhöz történő gyorsabb és minél egyszerűbben elkészíthető formában, konyhakészen, szállkamentesen történő eljuttatása. Ennek érdekében támogatni kívánják a hazai halfeldolgozás fejlesztését, cél a halfeldolgozó üzemek létrehozásának ösztönzése új vállalkozások, illetve a halfeldolgozásra áttérő vállalkozások támogatása által.

Részben a meglévő piaci igények kielégítésére döntött az Öko Fish Kft. az afrikai harcsa tenyésztése mellett. Ugyanakkor a feldolgozó tervezése során mintegy 800 tonna/év kapacitás lett beütemezve. A halfeldolgozás az afrikai harcsa mellett a hazai piacon keresett egyéb halfajok feldolgozására is irányul. A 400 tonna/év kapacitású afrikai harcsa nevelő feladata az élőhal felvásárlási nehézségek esetén a feldolgozó termelési folytonosságának biztosítása. Másrészt lehetővé teszi az afrikai harcsára alapozott széles termékcsalád előállítását.

A térségben nincs jelentős halfeldolgozó üzem, ugyanakkor Borsod-Abaúj Zemplén, Heves, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyében jelentős RAS rendszerű haltermelő kisebb üzem létesült. Az Öko Fish Kft. felismerte hogy a tervezett 400 tonna/év kapacitású RAS rendszerű halnevelő üzem mellett nem elégséges a saját termék feldolgozása, a piac igényli a más halfajok feldolgozásából származó termékeket is. Jelenleg Magyarországon minden halfeldolgozó a saját térségében forgalmazza termékeit, így hiába készülnek halkülönlegességek, azok széles körben nem válnak ismertté. Ezért olyan halfeldolgozó üzem terveit készült el, amely a saját termelésű hal mellett, más haltermelő halait is képes fogadni és feldolgozni. A feldolgozó létesítményei és gépi rendszere szinte valamennyi hazai és termelt halfaj feldolgozására alkalmas, ezáltal változatos, a vevői kört széles körben kielégíteni tudó üzem létesül. Az előzetes piackutatás alapján a régióban mintegy 4 tonna/nap feldolgozott halból készült termékre várható kereslet. Ezért a tervezett feldolgozó évi kapacitása 800 tonna/év, amely két műszakban a halnevelővel együtt mintegy 42 fő foglalkoztatását teszi lehetővé. A tervezett nagyüzemi feldolgozás állandó minőséget, a HACCP és egyéb minőségbiztosítási rendszernek való megfelelést, a partner beszállítóknak állandó, biztonságos felvevő piacot, a fogyasztóknak széles termék skálájú feldolgozott halféleségeket kínál.

Halfeldolgozás szempontjából az alábbi hazai és tenyésztett fajok lettek figyelembe véve:

Ponty, fehér busa, pettyes busa, fehér amur, afrikai harcsa, leső harcsa, fogas, süllő, csuka, angolna, dévérkeszeg, ezüstkárász, szivárványos pisztráng, kecsge, kéksügér, garda, márna. A feldolgozás módja felsorolt fajok testösszetételétől függ.

A Társaság vállalati stratégia kialakításának az a célja, hogy olyan pozíciót találjon ágazatában, amelyből a lehető legjobban képes megvédelmezni magát a versenytényezőktől, vagy képes legyen arra, hogy a maga számára kedvezően alakítsa őket. Normális gazdasági környezetben minél többen versenyeznek a piacon, annál inkább közelít a befektetett tőke megtérülési rátája az alaprátá, vagyis a hosszú lejáratú állami értékpapírok megtérülési hozamához.

A jelenlegi nagyobb halfeldolgozók késztermékei mellett, azok választékának bővítésén túl, új konyhakész termékeket is be kell vezetni a piacra. Az új termékek bevezetése rövidebb-hosszabb időre piaci előnyhöz juttathatja a vállalatot. A fogyasztói magatartás változásának trendje abba az irányba mutat, hogy egyre nagyobb sikereket lehet elérni a feldolgozott termékek piacán.

A forgalmazni kívánt termékek halfajtól függően

Az elsődleges feldolgozás termékei fagyaszta, vagy hűtve az alábbi formákban kerülnek piacra:

- egész, belezett hal
- törzs, fejjel
- törzs, fej nélkül (bőrös, nyúzott)

- szelet
- filé (irdalt, pillangó, formázott)
- haldarabok

A tovább feldolgozás után az alábbi termékek kerülnek piacra:

- Sózott, pácolt, füstölt haltermékek
- halpástétomok,
- halvagdalt jellegű cikkek (hamburger fasírt)
- préselt halrudak,
- bélbe töltött termékek
- Panírozott félkész termékek

A melegüzemi feldolgozáshoz kapcsolódóan, távlatban halászlé sűrítmény és mellé csomagolt haldarabkák, dobozolt kész halászlé, illetve előfőzött csomagolt halpaprikás amelyhez a vásárlónak már csak a túros csuszát kell elkészítenie.

Természetesen számos a fogyasztói igényhez igazítható egyéb félkész termék gyártására is lesz mód.

A halfeldolgozás sikere és rentabilitása a gépesítettség függvénye. Az elsődleges és másodlagos feldolgozás részére a célgépek nagy választékban kaphatók. Az import mellett hazai fejlesztésű berendezések is telepítésre kerülnek.

A vállalkozásunk igyekszik hátrányos helyzetű munkavállalókat alkalmazni, ezzel elősegítve a térség munkaerő piaci lefedettségét. Az üzem a halnevelővel együtt két műszakban mintegy 42 fő foglalkoztatását teszi lehetővé.

A projekt célja, hogy elősegítse a hátrányos helyzetű személyek - különösen a fiatal kezdő munkavállalók és álláskeresők elsődleges munkaerőpiacra történő integrálását. Az általunk definiált társadalmi probléma alapján célunk a munkahelyteremtés, a hátrányos helyzetűek, valamint a pályakezdők felkarolása, akik szakmai- és munkatapasztalatra tehetnek szert, biztos megélhetést találva. A munkavállalók oktatásának támogatása, amellyel javíthatják életminőségüket.

Mérhető célunk 42 új munkahely megteremtésével az első teljes évben 20 %-os növekedést elérni, ezzel a jövőben további munkahelyek teremtése.

Továbbá szeretnénk a környéken lévő munkavállalók számára, olyan keresetet, minőségi bért biztosítani, ami után szívesen maradnak, telepednek le a településen.

A munkavállalóink igényes, modern technológiával felszerelt környezetben dolgozhatnak, valamint biztosítjuk számukra a folyamatos továbbképzés lehetőségét is.

A foglalkoztatottak mindannyian a legújabb, legmodernebb technológiával dolgozhatnak minden nap az üzemünkben. A leendő üzemben alkalmazott technológia az országban szinte egyedül álló. Tervezésénél a gyakorlatban világviszonylatban bevált technológiai elemek ötvözésére került sor, korszerű mérés és vezérléstechnikai elemek és vezérlő szoftverek alkalmazásával.

Fontos szempont volt a munkabiztonság, a higiénia, egészségügyi és a munkakörülmények megfelelő megteremtése. Már a tervezés során figyelembe lett véve, és alkalmazásra kerül a

klímasemlegességi célok elérését segítő környezetvédelmi beruházások támogatása a halnevelésben és halfeldolgozásban, figyelemmel az energiahatékonyságra, a CO₂ kibocsátás és az élővíz-terhelés csökkentésére, valamint a hulladékkezelésre. Támogatjuk az olyan műszaki, tudományos vagy szervezeti ismeretek fejlesztését és alkalmazását a halnevelésben és halfeldolgozásban, amelyek többek között csökkentik a környezetre gyakorolt negatív hatást, továbbá támogatjuk a fenntartható feldolgozási módszerek és a fenntartható erőforrás-hasznosításra irányuló innovatív technológiák alkalmazását a szükséges gép- és eszköz beszerzéseknél. Mindez hozzájárulhat a hazai halellátás és értékesítés javításához, valamint a halfogyasztás növeléséhez.

Tarcal, 2022. 03. 15.

Kovács Zsolt
Ügyvezető
Öko Fish Kft